

САНА

ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБУН
ХААЫАТА

ХААЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

№ 111 (7752). Баладан мыйн 22 күнэ. Чэлпир. ● Сыаната — 146 солкуобай 15 харчы

„Үүнүү — 94“

ХОМУУР УУСТУКТАРА

Республика правительствотын бу дыал атырдык мыйн 20 күнүнээди 358 М-дээх уураадынан быһылгы үүнүү хомуурун кэмгэр уонна сүүтү суох ыстыбатын улуустар дьаһалтала уонна тым хааа-йыстыбатын управлениелара ытаанах хонтуруомга тутарга эбээһинэстэммиттэрэ.

Бастаан дааннайдарынан хомуур үлэ ханым да көрүгөр куһаана суохтук саваламмыта саааны көтөхтүө. Ол эрээри, барыллаан аадынан, 3050 гектар мыйыттан 4000 тонна бурдун үүнүүтүн ыларга суоттанын туолуута уустугурда. Бастаан талан хомуйууттан савалаан ардактар көтө-көтө туһаннар үлэ биллэр-дик тардылына. Онуо-рбин эрдэттэн дааны ар-дактаах сайын буолан, бааһыналар техниканы хааһарымырааа дык-кенилээх этэ. Аны тым-нымы тыаххаа күн-дьыл туран бурдук сытыахтаа-ба чуолнай буолбута. Итинник мөһөйдөрү учуот-таан хаааайыстыбалар хо-мууру эрдэттэн савалаа-бытара эрээри, күн бу-гүн баара-суога 900-чөлө гектарга бурдук хомулу-на. Ити ылымнаахха бааһына 30-ча бырыһы-нын кыайбат.

Синоптентар биллэр-лэринэн, бу күннөргө эмэ-ардактар түһэллэр күү-түлүр. Үлэ тардылар-чыныта билинэ. Туту-гынаахха? Сорох хааа-йыстыбалар балаһынаа-тан тахсар суолу бэйэ-

тору эргийэн табыста. Күн-дьыл мантан түсү-балаһына, тардытын улаа-тадына, бурдугу төг сир-үрдүнүн күөхтүү охсо-уларга тиийлэр.

Уустук балаһыанна өс-сө дүрүннүр кутталдаах. Ыһык уопсай иэнттэн эбээс 990 гектарын, от-тон савалаһары 369 гекта-рын ылааллар. Улахан кут-тал эбээска баар, сиппик-кэ турар. Оттон савалаһ-най буһууга куһаана суох эрээри, ылаалан бы-һыллыбат чинчилээх. Онон бу уустук климати-ческой усулуобуйаны мыйан бары сирдэргэ ак-талары онорторо сатыах-ха. Кэпэһэн, мөһүгүн аны ол туһата кыра. Ик-киннэн, ардактартан мө-һөйдөтөн бурдук ыраа-стааһына, куулааһына адыас адыах, плаади-ларга бу үлэ букатын тохтотулунна. Үсүһүнэ, комбайн кыһыннан туту күһүгүсү хорутууну саа-лаабыт хаааайыстыбалар, эвенолар үлэлэрэ эмэ атактанар суолта киирдэ.

Обуруот хаааайыстыба-та. Биллэрин курдук, ха-пныста, хортуонпуй хо-муура, быһыта нүргүө-лээхтин саваламмыта. Бы-һыл хортуонпуй 80,5 гек-тартан, хапныста 100 гектартан ылыла турар. Маныаха батарытын бо-туруоһа уустуктардаах.

Найылиэннэ аатылаһар кыаһын учуоттаан, бу кэ-лин савалар букатын намыһахтар. Хортуонпуй савалата килтэ 700—800 солк., оттон хапныста 1000-тан ээ тахса солк. дээрэ таһыны турар. Үүнүү, ырыдык, куһаа-на суох. Хапныста бат-рылларыгар саварбахта-мат. Оттон хортуонпуйга сиппик өппөһүн. 70-ча гектарга бааһынай хааа-йыстыбалар олордубутта-ра. Олор бара сатаан ово-тэриктэлэрингэр, балыһа-ларга нэс уонна бэйэлэ-рин транспорттарынан ти-ийи биэрэн батара си-тэмилэр.

Бурдугу уонна обуруот аһын үүннэрэр хаааайы-стыбалар эмэ биэр кут-талта киирдилэр: арда-ктан эмэ хааааһыта мөлтүүр буолла. Ону ол-диэбэннэ хааа кыаллары-нан былааннааммытаа-ар элбэх сизэмнэ хаааанар, харайар наада. Туорах-таах культуралартан үр-дүк тахсылаах сизэмнэ атыллырга былаанна-ммыт хаалар курдук ба-һыаннааһына.

Көстөрүн курдук, кү-һүгү үөскээбит мөлтөх усулуобуйа хонуу уонна бааһына үлэһиттэрингэр, хаааайыстыбаларга аһары-ыраахан сүтэһэри сүтэр-дэ. Мантан хааа кыал-ларынан адыах сүтүтүөх тахсар сорох турар.

Е. КОРЯКИНА,
тыа хаааайыстыба-тын управлениетин кылаабынай агронома.

СИА иһитиннэрэр

НААДЫНЫ НАМТААТАРЫНА ПРОИЗВОДСТВО НАМТЫР

Бу дыал адыс кыаһар республика (Алматы Россия—Саха) АК кил-лэбэтэххэ) промышленнай производствотун кэмэ-э аас-пыт сыл туһааннаах кэм-нээди 91,4 бырыһыаныгар таһыста. Саха Республи-катын Промышленноһун министрствотун эконо-мистара санылларынан, ити соҕо улахаа суох таһыны түһүү сорох өр-түнүн бородууксууа сорох көрүгүрүгэр наадыны аччааһыныттан савастээх. Ол курдук, транспортнай ороскуоттар мараанар Россия сорох предприя-тиялара Саха сирин таас-чобуттан аккаастанан эрэллэр. Тизээр-таһар үлэ уустуктарынан ойуур уон-на маһы таһастааһын промышленноһун боро-дууксууага рыногын сү-түрүн эрэр. Ол онугар микстэа туһанылар бо-родууксууаны оноруу үү-нэр. Холобур, газ конде-ната адыс ыһа асыт-тылаабытааар 5,7 бы-рыһыанынан ордум хос-тонно.

ЭЛЕКТРОЭНЕРГИЯ КИМ АБЫАБЫ ТӨЛҮӨБЭИ?

Олоххо-дьаһаха тут-туллар электроэнергия сыаната үрдэһинэ нэһи-лэннээх, ордум кыама-тар, ортолоругар үгүс болтуруостары үөскөтө. Төлөбүрдэргэ ханымк эмэ чөлчөттүлэр көрүллэлэр дуо уонна нэһилиэннэ ханымк арагаларыгар? Билинни кэмэ тирээн турар ити болтуруоска Социальной харысхал ми-нистерствотун отделын начальнига Владлена Алек-сандрова өппөттүр.

Социальной харысхал органнара өйөбүлү онорор-доннорун араата бала-чаа көтө. Ол Ада дойду Улуу сэринтин иһитиннэ-рэр уонна кыттылаах-тара. Ленинград оборо-на-тыгар кыттыбыттар, үлэ

фронун кыттылаахтара, орденаһынан уонна мө-төүлэринэн наараадала-ммыттар, бастаан уонна ик-кис группалаах иһитиннэ-тар. Чурапчы оройуонуттан уонна Мирнэй улууһунаа-бы Туой Хааа савалаһа-тыттан көбөрүүгэ түбөс-производство кэмэ-э аас-пыт сыл туһааннаах кэм-нээди 91,4 бырыһыаныгар таһыста. Саха Республи-катын Промышленноһун министрствотун эконо-мистара санылларынан, ити соҕо улахаа суох таһыны түһүү сорох өр-түнүн бородууксууа сорох көрүгүрүгэр наадыны аччааһыныттан савастээх. Ол курдук, транспортнай ороскуоттар мараанар Россия сорох предприя-тиялара Саха сирин таас-чобуттан аккаастанан эрэллэр. Тизээр-таһар үлэ уустуктарынан ойуур уон-на маһы таһастааһын промышленноһун боро-дууксууага рыногын сү-түрүн эрэр. Ол онугар микстэа туһанылар бо-родууксууаны оноруу үү-нэр. Холобур, газ конде-ната адыс ыһа асыт-тылаабытааар 5,7 бы-рыһыанынан ордум хос-тонно.

«ЫРААҤЫРДЫАХХА»

1994 сыл баладан мыйн 20 күнүттөн 30 кү-нүгэр дээр республика нэһилиэннэлээх пууна-рык санитарнай ырааһыр-дыма декадныгы биллэ-рүгэ—СР Правительствотун итинник быһаарымы-ныта.

Улуустар дьаһалт-ка-рын баһылыктара э-тиник кэмгэр сайын-гы-бу-сыһы хомуйуун уонна ууну хар-зоналары чэбдигир-олбуор иһитиннэ-ри с-най тутуулары, сна-ры бэлэмнээһин, лик-ыттары тутууну х-а-чыгарга эбээһинэстэни-лэр.

Санитарнай - эи-ди-омо-логической надзор ки-ши-нэрэ декаднык хаа-ммы-тын уонна нэһилиэннэ-лээх пууна-рык санитарнай туруктарын хонтуруолаа-һыны олохтохтоохтара.

«Республика Саха»
хаһыаттан.

ГЕКТАРТАН 25 ЦЕНТНЕРИ

Күһүгү ардактар, сип-пик күннэр кенилэригэр туран биэрбит күн-дьыл-ла туһанан бурдугу хому-уу нүргүөмнөөхтүн ы-тыллар. Улууска урукку сыллартан туорахтаах культураны үүннэрингэ-идэтиэйи, таһаарылаах-тын үлэллэр. Мырыла нөмүс туораһы суутуна-тааччылар бэйэлэрин өл-төмүрө үүммүт бааһына-ларыгар хомуурга туру-муттара сии балаһа буол-ла. Килин төһө да тарды-ла сиритталлар, бу нэ-диэс савалаһытыгар таһаарылаахтык түһүнэн эрэллэр.

Бааһынай хаааайыстыба ассоциациятыгар С. А. Бахчанен салаһар «Хо-муур» диил бурдугу үү-нэрээччилэр анал биригэ-

дэлэрэ 110 гектарга туо-рахтаах культураны хо-мууда. Килинлэр 288 тон-наны бурдук ыстылаатыгар күүрдэ-хараһа сылаһаллар. Билинни аадыһынан, гек-тар ахсыттан 25-тин центнер үүнүүнү ыла-н иһэллэр. Хаалбыт күннэ-рэ эвено салтыы икки сме-нанан үлэлээн хомууру түмүктүүр соруутаах.

«НУОТАРА БЫҢЫЛ МЭЛИТЭ...»

Бу иһитиннэри сылларга оту төбөн биэрэр үрэххит-бараксан быһылгы ардах-таах сайын ууга олорон хааһа. Майна «Нуотара» учаастагар олороччулар уонна Төлөй нэһилиэгит-тэн 10 киһи страховоһу

фондаа анаан оттоотулар. —Учаастак барыта 15 тыһ. гектар оттонор ходу-һалаабыттан баара-суога 300-чөлө гектара охсулунна. Итинтэн 1500 центнер от бэлэмнэнэ. Ходуһабыт бүтүннүү кэригэ ууга хаалла, ардаа бөрт буолан күһүгү да кэмэ ууга тарбата. Быдырынан оло-го буолан 200 тонна оту софотуопкалаабыһыт. Бы-һыл, этэргэ дылы, 22 киһи айдыхтыгар да собуор бардыбыт быһылаах. —дир отчуттар эвеноларын салайааччы Дмитрий Ан-тонович Дорофеев.

Нуотара уонна эи-ни салаа үрэхтэрэ өлсүй-ан, уултан-хаарданан, тум-

ны бүрүнэн сыталлар дииллэр сылдыбыт дьон. **ТИРГИЧЧИ —** ИККИ СМЕНАНАН Дириннээди агрошкола улахан көрүһүн аһар кы-тата быһылгы үөрэх ды-лыгар өрөмүөн ытыллы-рынан сабылына. Майна хас да үөрэнэр кылаастар, учительскай хос баара. Онон оскуолаа баар смена-нан үөрөнөргө хайдах да кыаллыбат турунтана. Оскуола маннайгы кы-лаастан 11 кылааска дээр-и иккиннэ кылааһынан 300-тэн тахса үөрэнөөчч-лээх. Сана тутулар 3 мөндүмүннээх таас ос-куолаа ахсыс кылаастар-тан алыннар эрэ үөрөн-эр

гэ суоттаныахтарын сөп курдук. Үп-харчы суо-бу-нан, быһаах-быһаах ба-риллэр үпкэ үлэ барыта итинни. Тутуу специа-лестара билинни сыананан барылыһалларынан. 2 миллиард солк. кэригэ үп-наада, оччотугар эрэ сиппик ситиэхтээх. Онон аһар кыһат өрөмүөнэ түргэнник бүтэ өхсө-ро саватааһар көтөһиннээх буолуу дуу?

УЛУУС КИНИН РЫНОГАР

Бу күннөргө ынах этин биэр килтэтин—5 тыһ. солк. хортуонпуйу кууаһы 40—50 тыһ. солк., пом-идору килтэтин 5 тыһ. солк. атылаһаахха сөп.

Омук дойдутугар тигил-бит эр киһи тири кур-ката 250000—500000 солк. тиһэ сыаналаахтар. Араас танас-сап дэлэй эрээри, нэһилиэннэ ута-ры уунара кырымчык-тыгы, ааһаа атыга барбат эбит. Рынок сыа-ната маһыны кениннээ-дэр арыый да намыһах. **ДЬЭ ТУТАН ЭРЭЛЛЭР...** Эмэ бу күннөртөн са-балаан улуус кениннээди бородуукта маһыһынара 0,5 уонна 0,7 л. кураанах бытыллыны устуукатын 100 солк. тутан эрэллэр. Тара дьаһыһын туттарар буоллаһына, 1000 солк. Онон 20 кураанах бы-тыллыны дьаһыһыгар адалтаһына—3 тыһ. солк. туруо.

П. СЫРОВАТСКАЯ,
бэлэмнээтэ.

Биһиги улууспутугар бу күннэргэ

Тираж—3140